

Claude Gerard.

Stockholm : Seelig
1883

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök*: Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra*: Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

WJUNGSTEDT

Leit. Hist.

Pv.

Ann. v. J.

(P. 2)

LJU

Kungl. biblioteket

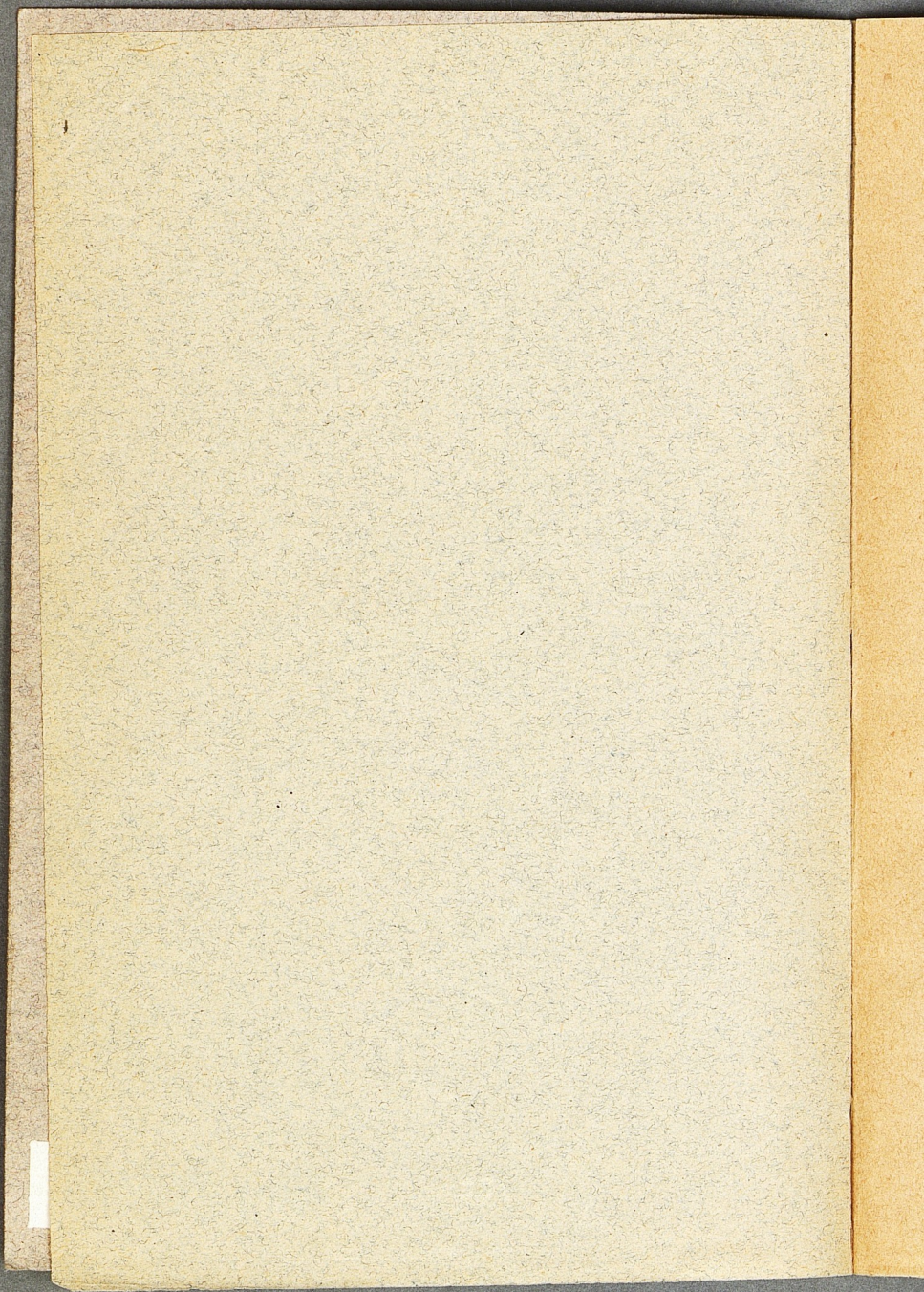
0 0000 000033563

LJUNGSTEDT, A. L.

Liti list
So
monog.
(Br.)

Af: Gjørt, Erik Georgsson

1885.

CLAUDE GERARD.

CLAUDE GERARD.

Då Sv. Biografiskt Lexikon år 1876 utkom blef det bekantgjordt att under ofvanstående pseudonym dolt sig *Aurora Lovisa Ljungstedt*, född *Hjort*.

I förordet till sina "Samlade Berättelser" uppgifver hon sig ha valt denna signatur af ungdomlig beundran för en af Eug. Sue's ädlaste och bäst tecknade karakterer i hans roman 'Martin, hittebarnet'. Hon säger nämligen: "Ingenting är mera sannt, än att man aldrig är profet i sitt eget land. En författares lekamliga meniska bör helst ingenstädes finnas till, och Sue's fantasi-bild Claude Gerard syntes mig därför en lämplig pseudonym."

Den som skrifer dessa rader minnes huru för länge sedan, det var i början af 1840-talet, på Norrköpings "Assembléer", sågos ett par unga flickor från trakten, enkla till klädsel och sätt, men med en naturlig liflighet i sin konversation, som afbröt mot den något stela stadstone. Den ena, med de bruna lockarna, var Nanna Hjort, en glad, älsklig flicka, hvilken sedan under signaturen *N.* skref åtskilliga små, omtyckta berättelser i hufvudstadens tidningsföljetoner, men dog kort efter sitt giftermål för omkring 25 år sedan. Den andra system, Aurora, var en liten, spänstig figur, med blonda lockar, vakna, blåa ögon och en liflighet i sätt och uttryck, som var särdeles intagande.

En enda gång hade jag nöjet att vara i deras föräldrahem, den gamla herrgården Krusenhof ute vid Bråviken och den dagen står ännu lifligt för mitt minne. Fadren, den glade, rörlige majoren ville nödvändigt spela ett parti schack med mig, ty han var passionerad därför. Modren, en behaglig men något högdragen qvinna, hvars goda pastelltaflor prydde väggarna, talade med förkärlek om dagens litteratur. De båda unga damerna,

klädda i hemmaväfda bomullsklädningar, hjälpte ej minst till att timmarne flögo som minuter. Nanna sjöng Lindblads sånger vid pianot, Aurora ökade sitt album med en hastigt ritad scen ur hvardagslifvet af träffande humor. Sedan visade de mig sina små blomsteranläggningar i den gamla trädgården, der båda täflade att omhulda sina doftande skyddslingar. Under tiden spetade ett par yngre bröder i bigaråträden. Dufvorna kuttrade på altanen. Svalorna qvittrade under taklisten. Det hela föredde en angenäm bild af landtlig trefnad och okonstlad glädthet, som gjorde på mig ett oförgätligt intryck.

Tiden rullade sina år.

Jag läste med ökad intresse följetoner, signerade *Claude Gerard* och kunde, jag såsom andra, omöjligt misstänka att denna eleganta och kraftiga penna fördes af den lilla, blonda flicka, som jag för 15 år sedan träffat vid Bråvikens strand. Slutligen, då slöjan var bortryckt, fattade mig en oemotståndlig lust att återse den nu beryktade författarinnan, som sedan länge varit gift och bosatt i Stockholm. För ett par år sedan gjorde jag derföre ett besök i hennes komfortabla hem och blef vänligt emottagen. 35 år hade förflutit sedan jag sist sett henne. Jag hade blifvit gubbe och fann att jag ej bibehållit mig så väl som hon. Hon hade det blonda håret utan ett grått strå, utan den minsta tillsats. De hvita tänderna voro utan den minsta vakans. Sedan hon påmint sig min person och vi kommit in på tal om gamla östgötaminnen, så återfann jag äfven den forna, ungdomligt lifliga tonen, ehuru nu omdanad genom vanan att kläda hvarje uttryck i vackraste drägt.

Hvad jag af denna, för mig allt för korta visit kunde finna var en bekräftelse på hvad jag i publicistklubben och annorstädes hört att hon är lika själfständig i sitt författarskap som i sitt umgänge. Andra författare söka gerna stöd och bekantskap hos kamrater och publicister. Nekom det ej, "kottteriernas makt" är på detta fält kanske kraftigare än annorstädes. Claude Gerard känner ingen och ingen känner henne. Hon lever blott för sin familj, sina litterära studier, sina resor och sitt

författarskap. Hennes umgängeskrets är ytterst inskränkt. Somrarne tillbringar hon sedan 25 år å ett litet landställe invid Lofö kyrka, strax utom Drottningholmsparken, och har der så godt som med egen hand uppdragit alla de planteringar, som ej förut funnos, eller ock företager hon dessa resor, som göra henne i stånd att med förvånande säkerhet ofta förlägga sina berättelser på utländsk botten.

Hvad jag från hennes skrifter återfann i hennes samtal under dessa intressanta stunder var denna charité, som omfattar alla, den dygdige såväl som den fallne, det vanvårdade barnet, det obemärkta lastdjuret, den lockade lättsinnige, den af olycka förleddes likasåväl som den af lycka vilseleddes. Alla äro hennes skyddslingar som behöfva vård, kärleksfull varning, tröst framförallt öfverseende. Hon ville, om hon kunde det, taga hela verlden i sin varma famn.

Ej alla torde dock finna detta af hennes skrifter. Mången har måhända missuppfattat t. ex. ett af hennes snillrikaste arbeten "*Jernringen*"; men den som, äfven efter genomläsandet af förordet till denna roman, icke fattar dess kraftiga andemening, han bör åtnöja sig med någon annan, enklare moralpredikant. Detta förord, en mästerligt skrifven bit, säger bland annat: "Hvad hopp har man väl att blifva förstådd, att finna en skymt af medkänsla, om läsaren företager sig att likasom hålla boken upp- och nedvänd framför sig!"

Claude Gerard skrifver icke för "den hvars fantasi, ständigt irrande vid förbjudna gränser, tror sig vädra en afsigt eller en fara som aldrig finnes".

Likväl yttrade hon att hon sjelf icke nu gillar allt hvad hon skrifvit, isynnerhet i unga år, hvarföre också en del deraf icke återfinnes i hennes "*Samlade Berättelser*"; men äfven bland dessa förekommer en, "*Hämnden*", som hon sade sig ångra att den blifvit omtryckt. Jag anser det ej indiskret att relatera hvad den ärade författarinnan yttrade:

"Den tiden Gustaf Lallerstedt tillsammans med Oskar Wallenberg utgaf tidningen "*Bore*", påstod en gång L.,

som var en half fransman, att en svensk författare icke kunde inlägga den franska sensationen i sin intrig. Detta föranledde mig att, af öfverdåd, genast skrifva ifrågavarande lilla berättelse för Bores följeton och L., förtjust deröfver, ansåg sig besegrad i sitt påstående."

Om "Jernringen", — hvilken på mig gjort ett så djupt intryck — yttrade hon ungefär sålunda: Jag borde kanske aldrig skrifvit den, ty det är ett medgifvande åt den onekligen osmakliga, på den tiden moderna franska "frou-frou-litteraturen". Man är fängslad deraf så länge man läser den, men då man slutat känner man sig illa till mods. Denna flacka moral är för fransk för våra nyktra svenska lynnen och kan också bestraffas med benämningen "opålitlig".

Hon har häruti otvifvelaktigt rätt, ty Claude Gerard har en massa läsare, som äro henne föga värdiga, dessa lånbiblioteksslukare, som läsa och ständigt läsa, icke för att begrunda och lära, utan för tidsfördrifvet att på kortaste tid jägta händelserna fatt och få veta upplösningen.

Nu har C. G. just denna afgjorda talang att — ofta med tillhjälp af det underbara — väfva sin intrig så spännande, att hos alla och isynnerhet hos ofvannämnde klass af romanläsare, väckes en läsetörst, som få andra svenska romanförfattare kunnat väcka, och om derunder "boken hålles likasom upp- och nedvänd", så kan moralens skarpa pilspets lätt träffa öfver målet och blott pilens lättsinniga fjedrar, som susa förbi örat, uppfattas af den ifrige läsaren.

Nyligen har *Nionde delen* af Claude Gerards Samlade Berättelser utkommit, men dessa nio delar äro en ganska måttlig produktion under en mer än 30-årig författareverksamhet. Det synes också att dessa arbeten icke skett för volymens skull utan för att steg för steg gå framåt. "*Psykologiska gåtor*" med dess fortsättning "*Inom natt och år*", torde vara de mest framstående delarne, men kritisi hafva äfven ansett att berättelsen "*Den tomma rymden*" nu i bokform utgifven, nästan öfverträffar sina föregångare. Någon yttrar bland annat: "Vårt ytterligare lofprisande af Claude Gerards diktverk, hvilket egent-

ligen rätt öppnat våra ögon för hennes betydande talang, skall dock göras så kort som möjligt, vi förutsäga blott, att efter dess utgifning i bokform, torde hennes namn snart nog blifva lika, om ej mera ryktbart, än våra två hittills främsta romanförfattarinnors . . . Studenten, som på Madrids slottsvall läste Cervantes snilleverk och förtrollades deraf, kunde ej haft svårare att slita sig från sin lektyr än i nutiden en läsare af Claude Gerards nämnde berättelse”.

En annan skrifver: ”Berättelsen har en ram af det egendomligaste slag. Vi hafva förut talat om det djerfva, excentriska, som ingår såsom en för allmänheten smaklig ingrediens. Denna anmärkning får en god illustration genom den spiritualistiska infattningen af ”*Den tomma rymden*”. En resande kommer till en köping och träffar ett original till apotekare, som på samma gång är fotograf. Hans plåt har kommit i beröring med en vätska, han vet ej sjelf hvilken och på porträtten framstår något som vanligt folk icke ser, något som sväfar i ”den tomma rymden”. Vi vilja ej förråda hvad det är han uppdagat.

Det är på samma sätt med Claude Gerard. I sina porträtt af verkligheten får hon fram personligheter, som annat folk ej kunna få syn på, oaktadt de hafva lika goda lekamliga ögon som hon. Hvilken är den vätska som har gifvit denna egenskap åt hennes plåt? Det är snillets lifselexir.”

Det egendomliga är imellertid att ett år *efter* det att denna berättelse först utgafs såsom följeton i N. Dagl. Allehanda läste vi i en utländsk, vetenskaplig tidskrift meddelandet om det sällsamma faktum, att en fotograf på sin plåt fått bilder, hvilka han sjelf ej sett, och hvilkas erhållande han på intet sätt kunde förklara.

För resten hvad är naturligt eller öfvernaturligt? För 20 år sedan låter Claude Gerard i den tilltalande berättelsen ”*Farmor's skrin*” en Doktor Testa säga: ”Nåväl, hvarför tvifla på möjligheten att återkalla bilderna af det förflutna eller att se det närvarande, ehuru det tilldrager sig utom den vanliga synkretsen?” Om nu för-

fatt. i stället sagt: "*ljudet af det förflutna etc.*", så hade det ju varit en förutsägelse om fonografens underbara för- måga, hvaråt man då skulle skrattat, likasom åt tonerna som upptinade ur Münchausens frusna jagthorn. Mensko- snilletts upptäckter ha inga gränser. Hvad som i dag kal- las onaturligt är i morgon verklighet. Hvarken Testas ord eller bilderna i "tomma rymden" förefalla så ofattliga om vi blott tänka oss det underbara i lufthäringen. Det tros att häringens tafla någonstädes fjerran på vår jord har i *samma stund* sitt original. Hvem kan påstå att det icke är en tafla från *föregående tid*, som den tomma rymden förvarat, likasom fonografen förvarar tonerna. Ljuset behöfver ock sin tid att tränga fram och i den *oändliga* tomma rymden är det måhända först i sinom tid och under sammanträffande gynsamma omständigheter som ett optiskt fenomen kan t. ex. på en viss punkt å vår jord framställa en hittills oförklarlig bild. Sådana bilder af blott ögonblicklig varaktighet och blott för en högst inskränkt synkrets torde ju kunna visa sig, men ödet gör att ytterst sällan ett menniskoöga, i den sekun- den och på den punkten finnes att skåda och med tro- värdighet vittna.

Det underbara, det s. k. "onaturliga", användes ofta af Claude Gerard. De läsare, som ej ens med författ:s ledning vilja ströfva ut i dessa fantastiska lustgårdar, som ogilla alla mystiska scener, då de förekomma i en *svensk* original-berättelse, och som vilja hafva allt, så att de — så att säga — kunna taga derpå med en käpp, sådana läsare böra välja våra öfriga romanförfattare. Men de, som gerna följa med då vingarne spännas, då det anade ställes bredvid det bestyrkta och då osannolika, derför dock ej absolut omöjliga förhållanden hjälpa intri- gen att få utveckla sig, de äro hennes själsfränder. Lika- som vi med nöje se en operas trolleriscener såsom bihang till skön musik så kunna vi väl unna en fantasirik för- fattare att framställa bilder i rymden såsom bihang till en fångslande berättelse. Sjelfva sagan för barnen kan ju vara vacker och lärorik för de vuxna.

För dem, som ej tycka om att fantasien får höja sig

utöfver hitintills upplefvade förhållanden bjuder C. G. äfven på "Hvardagslif", men det är hvardagslif med sådana "moderna typer" af utpreglad individualitet att man måste dels skratta åt dårskapen dels känna sig vemodig med de betryckta. Författ. säger i företalet, "vi skola nu hålla oss till de små sensationerna", och på det sättet de der äro framställda njuter man lika mycket af hvardagsbilder som af storslagna karakterer.

Det vore en glädje för vår fattiga romanlitteratur om Claude Gerard medan hon ännu, såsom det visar sig, är i sin fulla snillekraft kunde skänka oss flera arbeten innan hon, då det en gång måste ske, kulminerar. När så sker, måtte hon då ha nog sjelfkritik att låta pennan falla innan den börjar att mattad visa dessa tecken som påminna om när en gammal ädel pegas, ehuru han blifvit stelbent, likväl af gammal vana, gifver sig ut på arenan.

Förutom ofvannämnda "Den tomma rymden" innehåller 9:de delen 2 historiska noveller: "Svarta Kappan" från Fredrik I tid och "Gnistor i mörkret" från år 1645. Vidare "Tönne Rolf", förlagd till den vackra Kisatrakten i södra Östergötland. "Prof", en berättelse med originell idé samt 4 st. "Salongstycken", ypperliga skizzer ur dagens societetslif. Delen är ej mindre än 546 sidor, men kostar blott 3 kr.

Claude Gerard har erhållit ett rättvist erkännande då hon upptagits i 4:de delen, årgången 1882 af Litterärt Album, den enda författarinna som hitintills deri förekommit bland ett trettiotal af författare. Porträttet är tyvärr illa utfördt och ej karakteristiskt, men hennes åtföljande dagboksanteckningar, kallade "Hafsskum", äro förträffliga och vittna om denna ädla tankemognad som åldern merendels medför.

Stockholm, Mars 1883.

*****S.

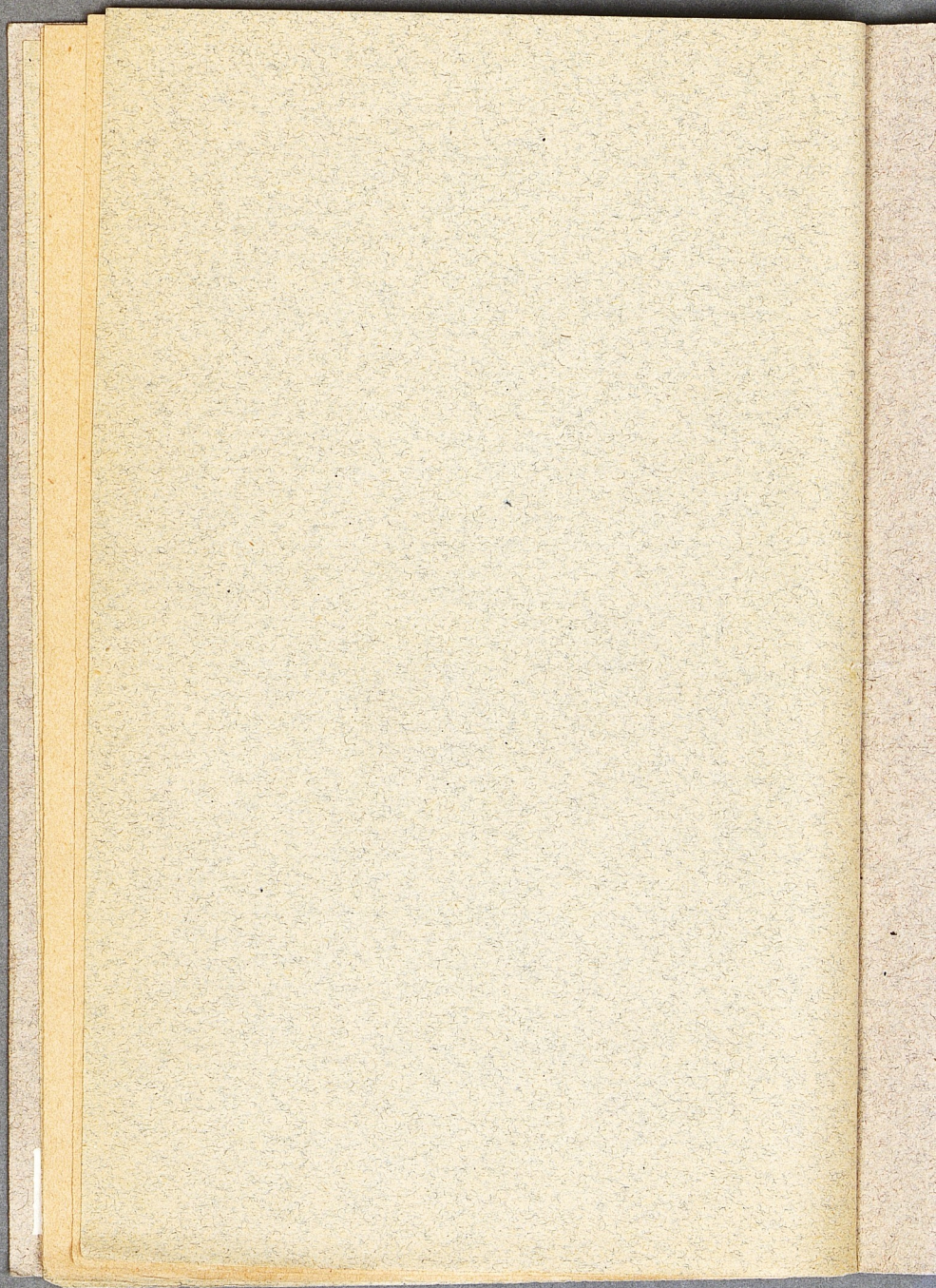
Seelig & C:o,
i distribution.

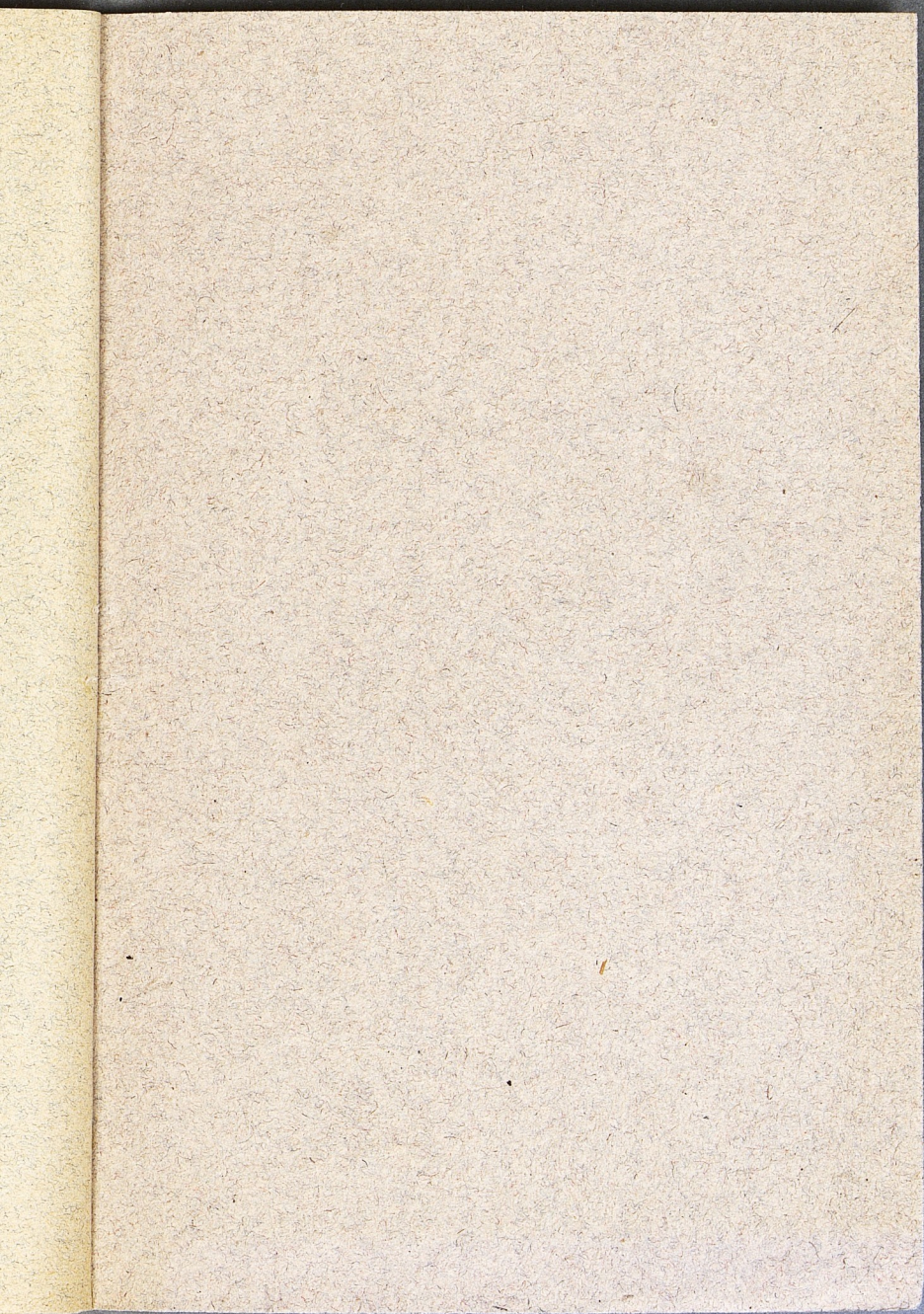
Norrköping 1883. M. W. Wallberg & Comp. Boktryckeri.

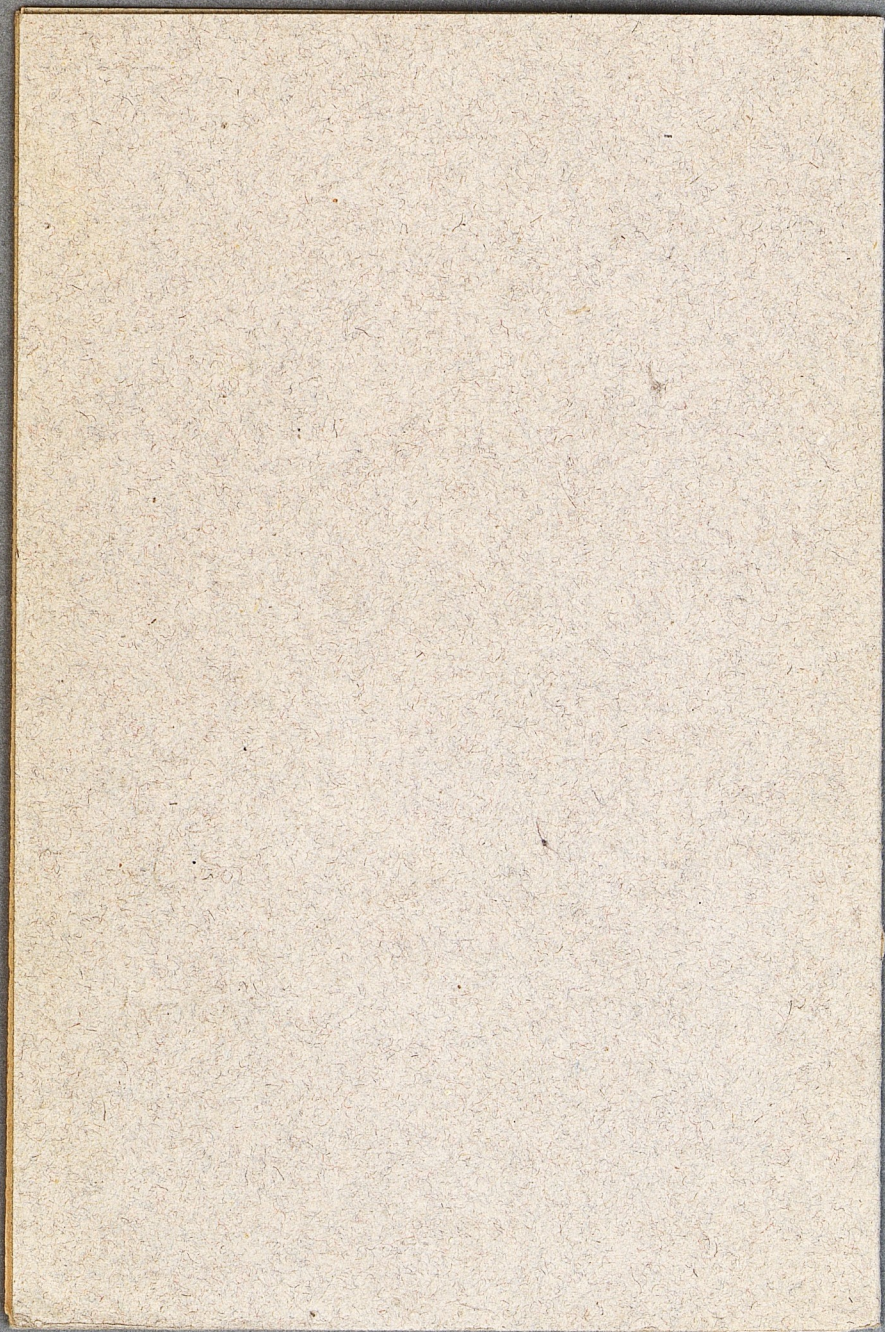
äf-
ana
mä-
med
nu
ttet
var-

atur
sig,
eten
När
nan
som
fvit
an.
ne-
ap-
rän
kra
else
er-
dre

nde
ärt
re-
är
åt-
äro
om

www.books2ebooks.eu